

STANOWISKO RZECZNIKA GENERALNEGO

YVES'A BOTA

przedstawione w dniu 28 kwietnia 2008 r.¹

1. W niniejszej sprawie Trybunał po raz pierwszy będzie orzekał o zakresie art. 4 pkt 6 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW², który wymienia jedną z okoliczności uzasadniających fakultatywną odmowę wykonania europejskiego nakazu aresztowania.

2. Zgodnie z tym przepisem organ sądowy państwa członkowskiego wykonującego nakaz (zwany dalej „organem sądowym wykonującym nakaz”) może odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu wykonania kary pozbawienia wolności, jeżeli osoba, której dotyczy wniosek, jest obywatelem państwa członkowskiego wykonującego nakaz, przebywa w tym państwie lub ma w nim miejsce zamieszkania, pod warunkiem że państwo to zobowiązuje się samo wykonać karę pozbawienia wolności.

3. Na mocy oświadczenia złożonego przez Republikę Federalną Niemiec w trybie art. 35 UE Oberlandesgericht Stuttgart (Niemcy) może zwrócić się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w przedmiocie wykładni aktu przyjętego w ramach współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych³, takiego jak

decyzja ramowa. Wymieniony sąd zamierza ustalić, w jakim stopniu okoliczność uzasadniająca odmowę wykonania nakazu, o której mowa w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej, może mieć zastosowanie do obywatela polskiego, S. Kozłowskiego, ściganego nakazem aresztowania wydanym przez Rzeczpospolitą Polską w celu wykonania kary pozbawienia wolności, przebywającego obecnie w zakładzie karnym w Niemczech, gdzie odbywa karę pozbawienia wolności w wymiarze trzech lat i sześciu miesięcy.

4. Precyzując, wymieniony sąd zwrócił się z pytaniem, w jakim zakresie można uznać S. Kozłowskiego za osobę przebywającą lub mającą miejsce zamieszkania w Niemczech, mając na uwadze okoliczności, że nie przebywał on w tym państwie nieprzerwanie, przebywał tam z naruszeniem przepisów prawa wjazdu i pobytu obcokrajowców, popełniał przestępstwa w sposób zawodowy, a wreszcie przebywa tam w zakładzie karnym.

5. Sąd zadał również pytanie dotyczące konsekwencji wynikających z faktu, że zainteresowany nie wyraził zgody na wykonanie europejskiego nakazu aresztowania, a zgodnie z prawem krajowym obywatel Niemiec, który nie wyraża zgody na wykonanie europejskiego nakazu aresztowania, nie może zostać wydany wbrew swojej woli organom sądowym innego państwa członkowskiego.

1 — Język oryginału: francuski.

2 — Decyzja ramowa z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. L 190, s. 1, zwana dalej „decyzją ramową”).

3 — Informacja dotycząca wejścia w życie traktatu amsterdamskiego (Dz.U. 1999, L 114, s. 56).

6. Oberlandesgericht zwrócił się do Trybunału o rozpoznanie sprawy w pilnym trybie prejudycjalnym, o którym mowa w art. 23a statutu Trybunału i art. 104b regulaminu Trybunału, uzasadniając, że S. Kozłowski, którego kara pozbawienia wolności w Niemczech powinna zakończyć się w dniu 10 listopada 2009 r., może zostać zwolniony z zakładu karnego w dniu 10 września 2008 r.

7. Trybunał nie uwzględnił tego wniosku, uzasadniając, że wpłynął on przed dniem 1 marca 2008 r., kiedy weszły w życie przepisy dotyczące pilnego trybu prejudycjalnego. Postanowił natomiast skierować wniosek do rozpoznania w trybie przyspieszonym przewidzianym w art. 104a regulaminu.

8. Zgodnie z art. 104a akapit piąty regulaminu Trybunał orzeka w trybie przyspieszonym „po wysłuchaniu rzecznika generalnego”. Jednakże ze względu na bezprecedensowy charakter pytań zadanych przez sąd krajowy i ich znaczenie dla porządku prawnego Republiki Federalnej Niemiec uznałem za istotne, aby przedstawić na piśmie okoliczności uzasadniające odpowiedź, które zaproponuję Trybunałowi.

9. Przedstawiając niniejsze stanowisko, proponuję Trybunałowi, aby orzekł w pierwszej kolejności, że ustawodawstwo

państwa członkowskiego przewidujące, że obywatel tego państwa nie może zostać wydany wbrew swojej woli organom sądowym innego państwa członkowskiego w ramach wykonywania europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu odbycia przez niego kary, jest sprzeczne z decyzją ramową. Będę stąd wywodził, że takie ustawodawstwo nie może być przeszkodą w wykonaniu przez właściwy niemiecki organ sądowy europejskiego nakazu aresztowania wydanego przez Rzeczpospolitą Polską przeciwko S. Kozłowskiemu.

10. W drugiej kolejności przeanalizuję pojęcia „przebywania” i „miejsca zamieszkania” w rozumieniu art. 4 pkt 6 decyzji ramowej. Zaproponuję Trybunałowi, aby orzekł, że w rozumieniu tego przepisu dana osoba przebywa lub ma miejsce zamieszkania w państwie członkowskim wykonującym nakaz, jeżeli znajduje się tam ośrodek jej podstawowej działalności, w wyniku czego odbycie kary w tym państwie członkowskim wydaje się konieczne, aby ułatwić ponowną integrację takiej osoby. Wskażę, że organ sądowy wykonujący nakaz musi zbadać wszystkie istotne okoliczności faktyczne charakteryzujące indywidualną sytuację danej osoby.

11. Następnie wykażę, dlaczego w mojej opinii okoliczności, że osoba, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, nie przebywała nieprzerwanie w państwie członkowskim wykonującym nakaz i że znajduje się tam w zakładzie karnym, nie stanowią istotnych lub decydujących kryteriów oceny, czy wspomniana osoba przebywa lub też ma miejsce zamieszkania w tym państwie członkowskim w rozumieniu art. 4 pkt 6 decyzji ramowej.

12. Na koniec dowiodę, że okoliczności wskazujące, że dana osoba przebywa w państwie członkowskim wykonującym nakaz z naruszeniem przepisów prawa wjazdu i pobytu obcokrajowców tego państwa członkowskiego i popełnia w nim przestępstwa w sposób zawodowy, nie stanowią przeszkody w uznawaniu jej za osobę przebywającą lub mającą miejsce zamieszkania w tym państwie, jeżeli osoba ta jest obywatelem Unii, o ile nie podjęto wobec niej decyzji o usunięciu z terytorium państwa członkowskiego zgodnie z prawem wspólnotowym.

I — Ramy prawne

A — Decyzja ramowa

13. Decyzja ramowa ma na celu zniesienie formalnej procedury ekstradycji między państwami członkowskimi, przewidzianej w różnych konwencjach, których stroną są te państwa członkowskie, i zastąpienie jej systemem wydawania osób między organami sądowymi⁴. Opiera się ona na zasadzie wzajemnego uznawania decyzji sądowych w sprawach karnych, która stanowi „kamień węgielny” współpracy sądowej⁵. System europejskiego nakazu aresztowania ustanowiony decyzją ramową opiera się na „wysokim stopniu zaufania” między państwami członkowskimi⁶.

4 — Motywy pierwszy i piąty decyzji ramowej.

5 — Motyw szósty decyzji ramowej.

6 — Motywy dziesiąty decyzji ramowej.

14. Artykuł 1 decyzji ramowej jest zatytułowany „Definicja europejskiego nakazu aresztowania i zobowiązania do jego wykonania”. Stanowi on:

„1. Europejski nakaz aresztowania stanowi decyzję sądową wydaną przez państwo członkowskie w celu aresztowania i przekazania przez inne państwo członkowskie osoby, której dotyczy wnioski, w celu przeprowadzenia postępowania karnego lub wykonania kary pozbawienia wolności bądź środka zabezpieczającego [związanego z pozbawieniem wolności].

2. Państwa członkowskie wykonują każdy europejski nakaz aresztowania w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania i zgodnie z przepisami niniejszej decyzji ramowej.

3. Niniejsza decyzja ramowa nie skutkuje modyfikacją obowiązku poszanowania praw podstawowych i podstawowych zasad prawa zawartych w art. 6 Traktatu o Unii Europejskiej”.

15. Kiedy europejski nakaz aresztowania zostaje wydany w celu odbycia przez osobę objętą nakazem kary pozbawienia wolności lub środka zabezpieczającego, zgodnie z art. 2 decyzji ramowej musi on dotyczyć kary o wymiarze co najmniej czterech miesięcy.

16. Artykuł 2 zawiera również wykaz trzydziestu dwóch przestępstw stanowiących podstawę do wykonania europejskiego nakazu aresztowania, jeżeli są zagrożone karą pozbawienia wolności o górnej granicy nieprzekraczającej trzech lat, nawet jeżeli wymienione czyny nie są karalne w państwie członkowskim wykonującym nakaz. W przypadku pozostałych przestępstw wydanie osoby, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, może zostać poddane przez państwo członkowskie wykonujące nakaz wymogowi podwójnej odpowiedzialności karnej za popełnione czyny.

17. Artykuły 3 i 4 decyzji ramowej dotyczą okoliczności uzasadniających odpowiednio obligatoryjną odmowę i fakultatywną odmowę wykonania europejskiego nakazu aresztowania. Artykuł 4 pkt 6 decyzji ramowej stanowi:

„Wykonujący nakaz organ sądowy może odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania:

[...]

jeśli europejski nakaz aresztowania został wydany w celu wykonania kary pozbawienia wolności lub środka zabezpieczającego [związanego z pozbawieniem wolności], a osoba, której dotyczy wniosek, jest obywatelem wykonującego nakaz państwa członkowskiego lub w tym państwie stale przebywa [a osoba, której dotyczy wniosek, przebywa w państwie członkowskim wykonującym nakaz, jest jego obywatelem lub ma w nim miejsce zamieszkania], a państwo to zobowiązuje się wykonać karę pozbawienia wolności lub środek zabezpieczający zgodnie z jego prawem krajowym”.

18. Wymienioną okoliczność uzasadniającą fakultatywną odmowę wykonania nakazu uzupełnia art. 5 pkt 3 decyzji ramowej mający zastosowanie w sytuacji, gdy europejski nakaz aresztowania jest wydawany do celów ścigania. Zgodnie z tym przepisem wydanie osoby, której dotyczy taki europejski nakaz aresztowania, może podlegać wymogowi, by osoba ta, jeżeli jest obywatelem państwa członkowskiego wykonującego nakaz, przebywa w nim lub ma w nim miejsce zamieszkania, została przekazana do tego państwa członkowskiego po rozprawie w celu odbycia tam kary pozbawienia wolności lub wykonania środka zabezpieczającego, które zostały orzeczone w państwie członkowskim wydającym nakaz.

19. Decyzja ramowa określa również prawa osoby, której dotyczy europejski nakaz aresztowania. Zgodnie z art. 11 decyzji ramowej organ sądowy wykonujący nakaz powinien powiadomić taką osobę między innymi o możliwości wyrażenia przez nią zgody na swoje wydanie organowi sądowemu państwa członkowskiego wydającego nakaz (zwanemu dalej „organem sądowym wydającym nakaz”).

20. Zgodę należy wyrazić przed organem sądowym wykonującym nakaz w sposób wskazujący, że osoba, której nakaz dotyczy, wyraziła ją w dobrowolnie, mogła skorzystać z pomocy prawnej, a w razie potrzeby z usług tłumacza. Zgoda zostaje formalnie zarejestrowana i co do zasady nie może zostać cofnięta⁷.

⁷ — Artykuły 11 i 13 decyzji ramowej.

21. Zgodnie z art. 15 decyzji ramowej decyzję o wydaniu danej osoby podejmuje organ sądowy z uwzględnieniem terminów i zgodnie z warunkami określonymi w decyzji ramowej. Artykuł stanowi również, że jeżeli organ sądowy wykonujący nakaz uważa informacje przekazane przez państwo członkowskie wydające nakaz za niewystarczające, występuje o bezzwłoczne przekazanie niezbędnych informacji uzupełniających.

22. Artykuł 17 decyzji ramowej określa terminy i procedury podejmowania decyzji o wykonaniu europejskiego nakazu aresztowania. Artykuł stanowi:

„1. Europejski nakaz aresztowania stosuje się i wykonuje w trybie przewidzianym dla spraw niecierpiących zwłoki.

2. W przypadkach gdy osoba, której dotyczy wniosek, wyraża zgodę na swoje przekazanie, ostateczna decyzja w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania zostaje podjęta w ciągu 10 dni od wyrażenia zgody.

3. W pozostałych przypadkach ostateczna decyzja o wykonaniu europejskiego nakazu zostaje podjęta w ciągu 60 dni po aresztowaniu osoby, której dotyczy wniosek.

[...]”.

23. Osoba, której wniosek dotyczy, powinna następnie zostać jak najszybciej przekazana organowi sądowemu, który wydał nakaz, lecz nie później niż w ciągu dziesięciu dni od podjęcia ostatecznej decyzji o wykonaniu europejskiego nakazu aresztowania. Jednakże jeżeli ta sama osoba została już skazana za czyny inne niż te, których dotyczy europejski nakaz aresztowania, organ sądowy wykonujący nakaz może odroczyć jej wydanie, tak aby mogła odbyć karę w państwie członkowskim wykonującym nakaz⁸.

B — Prawo krajowe

24. W prawie niemieckim art. 4 pkt 6 decyzji ramowej został transponowany do różnych przepisów w zależności od tego, czy zainteresowana osoba jest obywatelem niemieckim czy obcokrajowcem.

25. Sytuację obywateli niemieckich reguluje § 80 ust. 3 Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (ustawy o międzynarodowej pomocy prawnej w sprawach karnych) z dnia 23 grudnia 1982 r., zmienionej przez Europäisches Haftbefehlsgesetz (ustawę o europejskim nakazie aresztowania) z dnia 20 lipca 2006 r.⁹. Przepis ten stanowi, co następuje:

8 — Artykuły 23 i 24 decyzji ramowej.

9 — BGBl. 2006 I, s. 1721, zwanej dalej „IRG”.

„Ekstradycja obywatela niemieckiego do celów wykonania kary jest możliwa tylko wtedy, gdy po pouczeniu ścigany wyrazi na to zgodę odnotowaną w protokole sędziowskim [...]”.

26. Sytuacja obcokrajowców, zarówno obywateli innych państw członkowskich, jak państw trzecich, jest regulowana w § 83b ust. 2 IRG. Przepis ten stanowi:

„Odmowa ekstradycji cudzoziemca, który ma miejsce zwyczajowego pobytu na terytorium Niemiec, może ponadto nastąpić gdy [...]:

[...]

b) w przypadku ekstradycji dla celów wykonania kary po pouczeniu nie wyrazi on na to zgody odnotowanej w protokole sędziowskim i jego prawnie chronione interesy przemawiają za wykonaniem kary w Niemczech [...]”.

27. Sąd krajowy precyzuje, że powyższe przepisy, które traktują w sposób uprzywilejowany obywateli niemieckich i nie

wprowadzają rozróżnienia między obywatelami pozostałych państw członkowskich a obywatelami państw trzecich, zostały przyjęte w wyniku orzeczenia wydanego przez Bundesverfassungsgericht (Niemcy) w dniu 18 lipca 2005 r., w którym sąd ten uznał poprzednią ustawę za niezgodną z konstytucją, ponieważ naruszała w sposób nieproporcjonalny podstawowe prawo każdego Niemca do niepodlegania ekstradycji¹⁰.

28. Jeżeli chodzi o kwestie proceduralne, sąd krajowy poinformował, że decyzję o wykonaniu europejskiego nakazu aresztowania wydanego przeciwko obcokrajowcowi, który nie zgadza się na wydanie, podejmuje Generalstaatsanwaltschaft¹¹, a kontrolę nad nią sprawuje Oberlandesgericht.

II — Stan faktyczny

29. Do niemieckich organów sądowych wpłynął wniosek o wydanie S. Kozłowskiego na mocy europejskiego nakazu aresztowania wydanego w dniu 18 kwietnia 2007 r. przez

10 — Artykuł 16 ust. 2 Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (ustawy zasadniczej Republiki Federalnej Niemiec) stanowi: „Żaden Niemiec nie może zostać poddany ekstradycji. Uregulowanie stanowiące odstępstwo od tego postanowienia może zostać przyjęte w drodze ustawy w przypadku ekstradycji do państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub trybunału międzynarodowego pod warunkiem zagwarantowania zasad państwa prawa”.

11 — Służby prokuratury przy właściwym sądzie apelacyjnym.

sąd w Bydgoszczy (Polska) w celu wykonania prawomocnie orzeczonej kary pięciu miesięcy pozbawienia wolności.

30. S. Kozłowski nie wyraził zgody na wydanie. W dniu 18 czerwca 2007 r. Generalstaatsanwaltschaft Stuttgart, niemiecki organ sądowy wykonujący nakaz, poinformował go, że nie zamierza powoływać się na okoliczności uzasadniające odmowę wykonania nakazu. Zdaniem tego organu zainteresowany nie miał bowiem zwyczajowego miejsca pobytu w Niemczech, a kolejne pobyty zainteresowanego w tym kraju miały na celu wyłącznie powiększenie kwoty niskiego zasiłku dla bezrobotnych pobieranego w Polsce i pomocy materialnej rodziców o sumy uzyskiwane z popełniania przestępstw. Generalstaatsanwaltschaft uznał również, że nie ma potrzeby wszczynania szczegółowego i kosztownego dochodzenia w celu ustalenia, gdzie, u kogo i w jakim celu zainteresowany przebywał. Dlatego też zwrócił się do Oberlandesgericht o zgodę na wykonanie europejskiego nakazu aresztowania.

31. S. Kozłowski przebywa obecnie w zakładzie karnym w Stuttgarcie (Niemcy), gdzie odbywa karę trzech lat i sześciu miesięcy pozbawienia wolności, na którą został skazany dwoma wyrokami Amtsgericht Stuttgart (Niemcy) z dnia 27 lipca 2006 r. i 25 stycznia 2007 r. za liczne oszustwa popełnione w Niemczech.

32. Sąd krajowy poinformował, że — zgodnie z wyrokami skazującymi wydanymi w sprawach S. Kozłowskiego — jest on kawalerem i nie ma dzieci. Posługuje się językiem niemieckim w bardzo ograniczonym stopniu, a nawet wcale. Jest alkoholikiem od 2002 r. Dorastał w Polsce. Po zakończeniu edukacji odbył kurs przygotowujący do zawodu kucharza, a następnie pracował w tym charakterze do końca 2003 r. Przez okres około jednego roku S. Kozłowski pobierał zasiłek dla bezrobotnych wynoszący około 100 EUR miesięcznie. Jego ostatnie miejsce zamieszkania znajdowało się w Polsce, w miejscowości Sosno (województwo kujawsko-pomorskie).

33. Zgodnie z wyrokiem z dnia 27 lipca 2006 r. w lutym 2005 r. S. Kozłowski wjechał na terytorium Niemiec, aby podjąć pracę. Dorywczo pracował w sektorze budowlanym i przebywał w Niemczech do chwili aresztowania w dniu 10 maja 2006 r., z przerwą w czasie świąt Bożego Narodzenia.

34. Natomiast zgodnie z wyrokiem z dnia 25 stycznia 2007 r. S. Kozłowski od stycznia 2005 r. kilkakrotnie wyjeżdżał do Niemiec, lecz w pozostałym czasie koszty jego utrzymania pokrywali rodzice. Podczas przesłuchania zainteresowany oświadczył, że próbował przyjechać do Niemiec i znaleźć tam pracę w celu uregulowania honorarium adwokackiego należnego w sprawie, w której został wydany europejski nakaz aresztowania. Oświadczył również, że znajdował się w towarzystwie nieodpowiednich osób i po uwolnieniu chciałby zostać w Niemczech.

III — Odesłanie prejudycjalne

35. Oberlandesgericht wskazuje, że musi rozstrzygnąć dwie następujące kwestie. Po pierwsze, musi ustalić, czy miejsce zwyczajowego pobytu S. Kozłowskiego znajdowało się na terytorium Niemiec i czy sytuacja ta trwa nadal. W przypadku odpowiedzi przeczącej na to pytanie sąd krajowy wyraziłby zgodę na wykonanie europejskiego nakazu aresztowania, ponieważ zostały spełnione wszystkie inne przesłanki przewidziane w tym względzie w prawie niemieckim. Jeżeli natomiast odpowiedź na to pytanie byłaby twierdząca, Oberlandesgericht powinien uchylić decyzję Generalstaatsanwaltschaft o niepowoływaniu się na okoliczności uzasadniające odmowę wykonania nakazu, mając na uwadze, że u podstaw tej decyzji leży brak miejsca zwyczajowego pobytu na terytorium krajowym.

36. Precyzując, pytania sądu krajowego dotyczą konsekwencji wynikających z oceny następujących okoliczności:

— przerw w pobycie S. Kozłowskiego w Niemczech podczas świąt Bożego Narodzenia w 2005 r., a nawet w czerwcu 2005 r. oraz w lutym i w marcu 2006 r.;

— faktu, że przez ponad trzy miesiące po przyjeździe do Niemiec S. Kozłowski nie pracował i zapewniał sobie środki utrzymania, popełniając przestępstwa, w związku z czym legalny charakter

jego pobytu w Niemczech wydaje się niepewny;

— faktu, że S. Kozłowski przebywa w zakładzie karnym.

37. Po drugie, sąd krajowy dąży do ustalenia zgodności prawa niemieckiego wynikającego z transpozycji art. 4 pkt 6 decyzji ramowej z zasadą niedyskryminacji. Zwraca się w szczególności do Trybunału o orzeczenie, czy — a jeśli tak, to w jakim zakresie — można dokonać rozróżnienia między obywatelami niemieckimi a obcokrajowcami, którzy są obywatelami Unii.

38. W świetle powyższych uwag Oberlandesgericht skierował do Trybunału dwa pytania prejudycjalne:

„1) Czy przyjęciu, że osoba »przebywa« lub ma »miejsce zamieszkania« w państwie członkowskim [wykonania nakazu] w rozumieniu art. 4 pkt 6 decyzji ramowej sprzeciwia się okoliczność, że osoba, której to dotyczy:

a) nie przebywa w państwie członkowskim [wykonania nakazu] nieprzerwanie;

- b) przebywa tam z naruszeniem przepisów prawa pobytu obowiązujących w tym państwie;

IV — Analiza

- c) popełnia tam przestępstwa w sposób zawodowy lub

39. Proponuję, aby Trybunał zbadał w pierwszej kolejności drugie pytanie sądu krajowego. W mojej opinii uzasadnieniem takiego porządku analizy pytań prejudycjalnych jest fakt, że gdyby Trybunał miał odpowiedzieć na drugie pytanie, że wydawanie obywatela państwa członkowskiego innego niż Republika Federalna Niemiec wbrew jego woli jest sprzeczne z zasadą niedyskryminacji, skoro brak zgody obywatela Niemiec wyklucza takie wydanie, pierwsze pytanie byłoby bezprzedmiotowe.

- d) przebywa tam w zakładzie karnym w celu odbycia kary pozbawienia wolności?

A — W przedmiocie drugiego pytania prejudycjalnego

- 2) Czy przepisy transponujące art. 4 pkt 6 decyzji ramowej, zgodnie z którymi ekstradycja własnych obywateli danego państwa członkowskiego [wykonania nakazu] dla celów wykonania kary wbrew ich woli jest zawsze niedopuszczalna, natomiast wedle swobodnego uznania władz może zostać udzielona zgoda na ekstradycję obywateli innych państw członkowskich wbrew ich woli, są zgodne z prawem unijnym, a w szczególności z podstawowymi zasadami niedyskryminacji i obywatelstwa Unii zgodnie z art. 6 ust. 1 UE w związku z art. 12 WE, 17 WE i nast. Jeżeli tak, to czy należy przynajmniej uwzględnić wskazane zasady przy dysponowaniu swobodnym uznaniem?”.

40. W drugim pytaniu prejudycjalnym sąd krajowy zwraca się do Trybunału o orzeczenie w sprawie zgodności z prawem wspólnotowym przewidzianej w ustawodawstwie niemieckim różnicy w traktowaniu obywateli niemieckich i obywateli pozostałych państw członkowskich, jeżeli chodzi o skutki braku zgody osoby, której dotyczy europejski nakaz aresztowania.

41. Sąd zadał to pytanie, ponieważ na mocy § 80 ust. 3 IRG wykonanie europejskiego nakazu aresztowania wydanego przeciwko obywatelowi niemieckiemu jest wykluczone,

jeżeli zainteresowany nie wyraża zgody na wydanie, podczas gdy na mocy § 83b IRG brak zgody obywatela innego państwa członkowskiego może uzasadniać odmowę tylko wtedy, gdy jego prawnie chronione interesy przemawiają za wykonaniem kary na terytorium Republiki Federalnej Niemiec.

42. Aby odpowiedzieć na to pytanie, należy najpierw ustalić, czy przepisy państwa członkowskiego, takie jak § 80 ust. 3 IRG, są zgodne z prawem wspólnotowym. Należy zatem zbadać, czy art. 4 pkt 6 decyzji ramowej należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie istnieniu ustawodawstwa państwa członkowskiego, które wyklucza wykonanie europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu wykonania kary, jeżeli nakaz dotyczy jednego z jego obywateli, który nie wyraża zgody na swoje wydanie.

43. Pytanie, czy obywatel innego państwa członkowskiego również może się powoływać na takie ustawodawstwo na mocy zasady niedyskryminacji, pojawia się tylko w sytuacji, gdy ustawodawstwo to jest zgodne z decyzją ramową.

44. Według rządu niemieckiego § 80 ust. 3 IRG jest zgodny z art. 4 pkt 6 decyzji ramowej, na mocy którego — przypomnijmy — organ sądowy wykonujący europejski nakaz aresztowania może odmówić jego wykonania, jeżeli nakaz został wydany w celu wykonania kary, a osoba, której dotyczy, jest obywatelem

państwa członkowskiego wykonującego nakaz lub ma w nim miejsce zamieszkania.

45. W opinii tego rządu wspomniany przepis decyzji ramowej przyznaje państwom członkowskim możliwość powołania się na szczególną okoliczność uzasadniającą odmowę wykonania nakazu jaką jest przynależność państwu. Rząd niemiecki odnosi się również do art. 5 pkt 3 decyzji ramowej mającego zastosowanie, gdy europejski nakaz aresztowania został wydany w celu ścigania. Zgodnie z tym przepisem jeżeli osoba, której dotyczy nakaz, jest obywatelem państwa członkowskiego wykonania nakazu lub ma w nim miejsce zamieszkania, organ sądowy tego państwa członkowskiego może poddać wydanie tej osoby wymogowi, by została ona przekazana temu państwu, aby odbyć w nim karę orzeczoną w państwie członkowskim wydania nakazu.

46. Rząd niemiecki podnosi, że ten wyjątek na korzyść własnych obywateli opiera się na szczególnych i wzajemnych stosunkach łączących obywatela z jego państwem, na mocy których obywatel nigdy nie powinien być wykluczony ze wspólnoty narodowej. Ponadto Republika Federalna Niemiec kierowała się szczególnym interesem resocjalizacji swoich obywateli, której ma sprzyjać odbywanie kary w Niemczech. Dlatego też § 80 ust. 3 IRG znosi wszelką uznaniowość, jeżeli obywatel niemiecki nie wyraża zgody na swoje wydanie.

47. Nie zgadzam się z tą analizą. Bezsprzecznie art. 4 pkt 6 decyzji ramowej w obecnym brzmieniu może być rozumiany

tak, jak utrzymuje rząd niemiecki. Przepis ten nie jest jednak jednoznaczny. Można go równie dobrze rozumieć w ten sposób, że państwa członkowskie muszą w każdym przypadku zapewnić swoim organom sądowym możliwość podjęcia decyzji o odmowie wykonania lub wykonaniu europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu wykonania kary, jeżeli dotyczy on jednego z ich obywateli. Wspomniany przepis rozpoczyna się bowiem zdaniem: „Wykonujący nakaz organ sądowy może odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania”.

48. Dlatego też uważam, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem wykładni art. 4 pkt 6 decyzji ramowej w badanej kwestii należy dokonać w świetle systemu, którego wspomniany artykuł jest częścią, a także celów, które mu przyświecają, oraz celów decyzji ramowej¹².

49. Badając wspomniany system i wspomniane cele stwierdzam, że teza przyjęta przez rząd niemiecki jest z nimi sprzeczna z następujących powodów. Po pierwsze, w systemie przewidzianym w decyzji ramowej brak zgody osoby, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, nie może jako taki uzasadniać decyzji o odmowie wykonania nakazu. Po drugie, decyzja o odmowie może opierać się na art. 4 pkt 6 decyzji ramowej tylko wtedy, gdy wykonanie kary w państwie członkowskim wykonania nakazu okazuje się konieczne, aby ułatwić ponowną integrację tej osoby. Ponadto teza rządu

niemieckiego narusza skuteczność decyzji ramowej, ponieważ sprowadza się w pewnej mierze do ponownego wprowadzenia zasady nieprzeprowadzania ekstradycji własnych obywateli, którą prawodawca Unii Europejskiej zamierzał zarzucić we wspomnianej decyzji ramowej.

50. Przeanalizuję kolejno każdy z tych aspektów, aby dojść do wniosku, że zgodnie z zasadami pierwszeństwa prawa wspólnotowego i wykładni zgodnej sąd krajowy nie musi uwzględniać § 80 ust. IRG, co oznacza, że przepis ten nie stanowi przeszkody w wydaniu S. Kozłowskiego.

1. Brak zgody osoby, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, nie może jako taki uzasadniać decyzji o odmowie wykonania nakazu

51. Analiza systemu przewidzianego w decyzji ramowej pozwala stwierdzić, że europejski nakaz aresztowania dotyczy przymusowego przekazania danej osoby z jednego państwa członkowskiego do drugiego.

52. Ze wspomnianego systemu wynika w istocie, że państwa członkowskie mają obowiązek wykonać każdy europejski nakaz aresztowania, na co wskazuje zastosowanie

12 — Zobacz ostatnie zastosowanie przez wielką izbę Trybunału: wyrok z dnia 15 kwietnia 2008 r. w sprawie C-268/06 Impact, Zb.Orz. s. I-2483, pkt 110 i przytoczone tam orzecznictwo.

czasu terażniejszego we francuskiej wersji zdania: „Państwa członkowskie wykonują każdy europejski nakaz aresztowania” w art. 1 ust. 2 decyzji ramowej¹³.

53. Wynika z niego również, że odmowa wykonania musi mieć formę orzeczenia organu sądowego wykonującego nakaz, mającego za podstawę jedną z okoliczności uzasadniających odmowę wykonania, które zostały wymienione w sposób wyczerpujący w art. 3 i 4 decyzji ramowej. Należy stwierdzić, że brak zgody osoby, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, nie został wymieniony jako jedna z okoliczności uzasadniających obligatoryjną lub fakultatywną odmowę wykonania nakazu, wymienione odpowiednio w obydwu wspomnianych artykułach.

54. Możliwość wyrażenia zgody na swoje wydanie lub odmowy wydania stanowi część praw przyznanych w art. 11 decyzji ramowej osobie, której dotyczy europejski nakaz aresztowania. Jednakże jedyna konsekwencja prawna tej możliwości, przewidziana wyraźnie w decyzji ramowej, dotyczy terminu podjęcia ostatecznej decyzji o wykonaniu europejskiego nakazu aresztowania przez organ sądowy wykonujący nakaz.

55. Zatem — zgodnie z art. 17 ust. 2 i 3 decyzji ramowej — jeżeli osoba, której

dotyczy nakaz, wyraża zgodę na swoje wydanie, organ sądowy wykonujący europejski nakaz aresztowania musi podjąć ostateczną decyzję o jego wykonaniu w ciągu dziesięciu dni od wyrażenia zgody, natomiast jeżeli wspomniana osoba odmawia wydania, decyzję należy podjąć w ciągu sześćdziesięciu dni od momentu aresztowania.

56. Prawo wyrażenia zgody na wydanie przyznane osobie, której dotyczy wnioski, ma na celu umożliwienie jej przyspieszenia procedury wydania. Taka osoba ma zatem prawo skrócenia procedury w państwie członkowskim wykonującym nakaz, ewentualnie czasu przebywania w zakładzie karnym w tym państwie członkowskim w celu wykonania europejskiego nakazu aresztowania. W konsekwencji może szybciej stanąć przed organem sądowym, który wydał nakaz, aby dochodzić swoich praw.

57. Jednakże w systemie przewidzianym w decyzji ramowej zgoda lub brak zgody osoby, której dotyczy nakaz, niekoniecznie mają wpływ na treść decyzji organu sądowego wykonującego nakaz.

58. Dopuszcza się założenie, że brak zgody osoby, której dotyczy wnioski, skłoni organ sądowy wykonujący nakaz do zbadania ewentualnego występowania okoliczności uzasadniających odmowę wykonania nakazu, o których mowa w art. 3 i 4 decyzji ramowej.

13 — Analiza pozostałych wersji językowych prowadzi do takich samych wniosków. Wersja niemiecka brzmi: „Die Mitgliedstaaten vollstrecken jeden Europäischen Haftbefehl”; wersja angielska — „Member States shall execute any European arrest warrant” itp.

Można przypuszczać, że niekoniecznie zostałyby one zbadane z urzędu w przypadku zgody ze względu na bardzo krótkie terminy obowiązujące w ramach procedury wydania w takiej sytuacji.

59. Mam na przykład na myśli okoliczności wymienione w art. 3 ust. 2 i art. 4 ust. 5 decyzji ramowej, które dotyczą przypadków, w których czyny wymienione w europejskim nakazie aresztowania były przedmiotem prawomocnego wyroku wydanego w innym państwie członkowskim lub w kraju trzecim, a wyrok został już wykonany lub też nie może zostać już wykonany. Zgodnie z tymi artykułami wspomniane okoliczności stanowią lub mogą stanowić uzasadnienie odmowy wykonania, o ile „wykonujący nakaz organ sądowy zostaje [o nich] poinformowany”.

60. Jeżeli osoba, której dotyczy nakaz, nie wyraża zgody na swoje wydanie i powołuje się na jedną ze wspomnianych okoliczności podczas przesłuchania przez organ sądowy wykonujący nakaz, chociaż taka okoliczność nie pojawia się w informacjach przekazanych przez organ sądowy wydający nakaz, istnieją przesłanki, aby sądzić, że organ sądowy wykonujący nakaz zwróci się do organu sądowego wydającego nakaz o dodatkowe informacje, aby sprawdzić występowanie wspomnianej okoliczności i wyciągnąć z niej wnioski w swojej decyzji.

61. Jednakże tego rodzaju działanie nie zostało wyraźnie przewidziane w decyzji ramowej, ponieważ prawodawca Unii Europejskiej chciał nadać w niej priorytet przekazaniu zainteresowanej osoby w jak najkrótszym terminie.

62. Podobnie powoływanie się na okoliczność uzasadniającą odmowę wykonania nakazu przewidzianą w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej nie zależy od zgody zainteresowanej osoby lub jej braku, nawet jeżeli — z dużym prawdopodobieństwem — chodzi o czynnik, który organ sądowy wykonujący nakaz powinien uwzględnić w ramach oceny tej okoliczności.

63. Na obecnym etapie rozumowania należy zatem przyjąć, że brak zgody osoby, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, nie może stanowić sam w sobie okoliczności uzasadniającej odmowę wykonania nakazu.

64. Brak odniesienia do braku zgody wśród okoliczności uzasadniających odmowę wykonania nakazu, które zostały wymienione w art. 3 i 4 decyzji ramowej, potwierdza zamiar prawodawcy Unii Europejskiej wyrażony w motywie 1 decyzji ramowej, jakim jest niedopuszczenie do sytuacji, w której osoba, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, mogłaby uniknąć wymiaru sprawiedliwości w państwie członkowskim, w którym popełniła przestępstwo lub jest podejrzana o popełnienie przestępstwa.

65. W konsekwencji niezależnie od faktu, czy osoba, której dotyczy nakaz, wyraża zgodę na swoje przekazanie organowi sądowemu wydającemu nakaz, czy też nie wyraża takiej zgody, to organ sądowy powinien orzec o wykonaniu europejskiego nakazu aresztowania i może odmówić jego wykonania tylko w drodze orzeczenia, w którym w sposób szczególny powołuje się na jedną z okoliczności uzasadniających odmowę wykonania nakazu wymienionych w art. 3 i 4 decyzji ramowej.

66. Przepis prawa państwa członkowskiego, taki jak § 80 ust. 3 IRG, który z braku zgody własnego obywatela czyni bezwzględny przesłankę uzasadniającą odmowę wykonania nakazu, jest zatem w tym zakresie niezgodny z systemem decyzji ramowej.

wskazany we wniosku przedstawionym przez Komisję Wspólnot Europejskich¹⁴. Komisja proponowała, aby do rozdziału poświęconego okolicznościom uzasadniającym odmowę wydania wprowadzić art. 33 zatytułowany „Zasada ponownej integracji”, którego ust. 1 brzmiał, jak następuje:

67. W przeciwieństwie do rządu niemieckiego nie uważam, aby cel leżący u podstaw art. 4 pkt 6 decyzji ramowej podważał tę analizę.

„Wykonanie europejskiego nakazu aresztowania wydanego przeciwko osobie, której nakaz dotyczy, może podlegać odmowie, jeżeli osoba ta ma większe szanse na ponowną integrację w państwie członkowskim wykonującym nakaz i jeżeli wyraża zgodę na odbycie kary w tym państwie członkowskim.

2. Cel art. 4 pkt 6 decyzji ramowej nie może uzasadniać bezwzględnego braku możliwości wykonania europejskiego nakazu aresztowania przeciwko własnemu obywatelowi, gdy ten sprzeciwia się swojemu wydaniu

W takim przypadku kara orzeczona w państwie członkowskim wydającym nakaz jest odbywana w państwie członkowskim wykonującym nakaz zgodnie z prawem tego państwa członkowskiego, lecz nie może zostać zastąpiona karą przewidzianą prawem tego państwa członkowskiego za takie samo przestępstwo”.

68. Jak poinformował rząd niemiecki w uwagach pisemnych, a także jak wskazał Oberlandesgericht we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, okoliczność uzasadniająca odmowę wykonania nakazu przewidziana w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej ma na celu umożliwienie ponownej integracji skazanego po odbyciu przez niego kary.

70. Artykuł 4 pkt 6 decyzji ramowej różni się od tego wniosku. Niemniej jednak zachowuje w znacznym stopniu jego istotę i wydaje się, że przyświeca mu ten sam cel, to jest ułatwienie ponownej integracji skazanego. Opinię tę podzielają również interwenienci w niniejszym postępowaniu. Opiera się ona na kilku elementach.

69. Bezsprzecznie wspomniany cel nie został *expressis verbis* wymieniony w decyzji ramowej, natomiast został bardzo wyraźnie

14 — Wniosek dotyczący decyzji ramowej Rady z dnia 25 września 2001 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi [COM(2001) 522 wersja ostateczna].

71. W pierwszej kolejności wspomniany cel wynika z samej decyzji ramowej.

72. Artykuł 4 pkt 6 decyzji ramowej przewiduje, że można go stosować, pod warunkiem że państwo członkowskie wykonujące nakaz zobowiąże się do wykonania kary lub środka zabezpieczającego orzeczonych w państwie członkowskim wydania nakazu. Mając na uwadze system europejskiego nakazu aresztowania, zgodnie z którym wydanie następuje co do zasady, a okoliczności uzasadniające odmowę stanowią wyjątki od tej zasady, decyzja o odmowie wykonania nakazu może się opierać na art. 4 pkt 6 decyzji ramowej tylko wtedy, gdy istnieje prawnie chroniony interes uzasadniający wykonanie kary na terytorium państwa członkowskiego, w którym dana osoba została zatrzymana.

73. Podobnej analizie można poddać art. 5 pkt 3 decyzji ramowej mający zastosowanie wtedy, gdy europejski nakaz aresztowania jest wydawany do celów ścigania. Przypomnijmy, że zgodnie z tym przepisem wydanie osoby będącej obywatelem państwa członkowskiego wykonującego nakaz lub mającej w nim miejsce zamieszkania może zostać poddane wymogowi, że zostanie ona odesłana do tego państwa, aby odbyć w nim karę, która zostanie jej wymierzona w państwie członkowskim wydania nakazu.

74. Nie dostrzegam innego prawnie chronionego interesu niż ten uzasadniony dążeniem do ponownej integracji skazanego w jego własnym interesie i w interesie całego społeczeństwa, w którym osoba ta będzie żyła po zakończeniu odbywania kary.

75. W drugiej kolejności analiza ta znajduje potwierdzenie w wielu aktach, w których państwa członkowskie i instytucje wspólnotowe stwierdziły, że sankcja karna nie powinna być wyłącznie dotkliwa, lecz powinna mieć również funkcję socjalizacyjną.

76. Funkcję tę potwierdziła Rada Europy, po pierwsze w zaleceniach w sprawie europejskich zasad penitencjarnych¹⁵, a po drugie w konwencji Rady Europy z dnia 21 marca 1983 r. o przekazywaniu osób skazanych. Wzmianka o niej znajduje się również w rezolucji Parlamentu Europejskiego w sprawie poszanowania praw człowieka w Unii Europejskiej (1997)¹⁶, w której Parlament przypomniał, że kara ma funkcję poprawczą i resocjalizacyjną, a celem takiego środka jest ponowna integracja więźnia zarówno w kontekście ludzkim, jak i społecznym¹⁷.

77. W przeciwieństwie do stanowiska rządu niemieckiego nie uważam jednak, że resocjalizacja obywatela niemieckiego, który nie wyraża zgody na swoje wydanie, ma w każdym przypadku większe szanse powodzenia, jeżeli zainteresowany odbywa karę w Niemczech. Innymi słowy nawet jeżeli bycie obywatelem państwa członkowskiego wykonującego nakaz wskazuje na bardzo silne więzi z tym państwem, nie jestem przekonany, że może uzasadniać

15 — Zobacz w szczególności zalecenie nr R (87) 3 Komitetu Ministrów Rady Europy skierowane do państw członkowskich w sprawie europejskich zasad penitencjarnych, przyjęte w dniu 12 lutego 1987 r. i zastąpione zaleceniem Rec(2006)2, przyjętym w dniu 11 stycznia 2006 r.

16 — Dz.U. 1999, C 98, s. 279.

17 — Punkt 78.

niezbite domniemanie, że wykonanie kary w tym państwie lepiej sprzyja resocjalizacji zainteresowanego.

78. Na potwierdzenie powyższej opinii chciałbym powołać się na ogromną różnorodność ludzkich spraw, z którymi mają do czynienia na co dzień organy sądowe państwa członkowskiego. Można zatem wyobrazić sobie przypadek obywatela niemieckiego żyjącego od wielu lat w państwie członkowskim innym niż Republika Federalna Niemiec, w którym ma rodzinę i pracę, a które opuszcza, aby uniknąć wykonania wyroku skazującego wydanego tam przeciwko niemu. Nie wierzę, że w takiej sytuacji można niezbicie domniemywać, że resocjalizacja zainteresowanego ma większe szanse powodzenia w Niemczech.

79. Dlatego też uważam, że cel resocjalizacyjny realizowany za pośrednictwem art. 4 pkt 6 decyzji ramowej nie może stanowić uzasadnienia dla państwa członkowskiego, które pozbawia swoje organy sądowe swobodnego uznania, jeżeli europejski nakaz aresztowania dotyczy własnego obywatela, który nie wyraża zgody na swoje wydanie.

80. Jeżeli europejski nakaz aresztowania wydany w celu wykonania kary dotyczy obywatela państwa członkowskiego wykonania nakazu, a ten nie wyraża zgody na swoje wydanie, organ sądowy tego państwa członkowskiego powinien — w mojej

opinii — mieć możliwość sprawdzenia, w świetle konkretnej sytuacji tej osoby i kryteriów, które zaproponuję w dalszej części niniejszego stanowiska, czy wykonanie kary na terytorium tego państwa jest konieczne, aby ułatwić jego resocjalizację.

81. W moim przekonaniu przeciwna wykładnia, przy której obstaje rząd niemiecki, jest w pewnym zakresie powrotem do zasady o nieprzeprowadzaniu ekstradycji własnych obywateli, która została zarzucona w decyzji ramowej i pozbawia wspomnianą decyzję części jej skuteczności (effet utile).

3. Odejście od zasady nieprzeprowadzania ekstradycji własnych obywateli w decyzji ramowej a skuteczność tej decyzji

82. Nieprzeprowadzanie przez państwo ekstradycji własnych obywateli stanowi tradycyjną zasadę prawa ekstradycji. Ma ona rangę zasady konstytucyjnej w wielu państwach członkowskich¹⁸. Została uznana w Europejskiej konwencji o ekstradycji podpisanej przez państwa będące członkami Rady Europy w dniu 13 grudnia 1957 r., której art. 6 ust. 1 lit. a) przewiduje, że każda z umawiających się stron ma prawo do odmowy wydania własnych obywateli.

18 — W szczególności w Republice Federalnej Niemiec, Republice Estońskiej, Republice Greckiej, Republice Austrii, Rzeczypospolitej Polskiej i Republice Portugalskiej.

83. Aby zasada ta nie doprowadziła do zapewnienia obywatelom danego państwa całkowitej bezkarności w odniesieniu do przestępstw popełnionych za granicą, krajowe organy sądowe są zazwyczaj właściwe do osądzania takich czynów zgodnie z krajowym prawem karnym. Artykuł 6 ust. 2 Europejskiej konwencji o ekstradycji czyni z niej nawet obligatoryjną przeciwwagę dla zasady nieprzeprowadzania ekstradycji własnych obywateli.

84. Tradycyjnie celem ekstradycji jest zatem umożliwienie wydania obcemu organowi sądowemu obcokrajowca zatrzymanego przez dane państwo na jego terytorium. Natomiast obywatele tego państwa są wykluczeni z zakresu stosowania tej procedury i muszą odpowiadać za przestępstwa, które popełnili za granicą przed sądami krajowymi, pomimo ewentualnych trudności tych ostatnich w osądzaniu takich czynów, zwłaszcza jeżeli chodzi o uzyskanie dowodów.

85. Zasada nieprzeprowadzania ekstradycji własnych obywateli znajduje podstawę w suwerenności państw wobec ich obywateli, we wzajemnych obowiązkach, które ich wiążą, i w braku zaufania do systemów prawnych pozostałych państw. Wśród okoliczności, które są przywoływane jako uzasadnienie tej zasady, znajduje się zatem w szczególności spoczywający na państwie obowiązek ochrony własnych obywateli przed stosowaniem obcego systemu karnego,

którego procedura ani język nie są im znane i w ramach którego mogą mieć trudności z obroną¹⁹.

86. Decyzja ramowa wyraźnie zrywa z tą zasadą w stosunkach między państwami członkowskimi.

87. Jak można było zauważyć, jej celem jest zniesienie procedury ekstradycji między państwami członkowskimi i zastąpienie jej systemem wydawania, w ramach którego organ sądowy wykonujący nakaz może odmówić jego wykonania tylko w drodze specjalnego orzeczenia, powołując się na jedną z okoliczności uzasadniających odmowę wykonania wymienionych w sposób wyczerpujący w art. 3 i 4 decyzji ramowej.

88. Artykuł 3 decyzji ramowej, który dotyczy obligatoryjnej odmowy wykonania nakazu, nie przewiduje żadnego wyjątku o charakterze zasadniczym lub systemowym na rzecz obywateli państwa członkowskiego wykonania nakazu²⁰.

89. W art. 4 pkt 6 decyzji ramowej bycie obywatelem państwa członkowskiego

19 — Z. Deen-Racsmany, R. Blekxtoon, The Decline of the Nationality Exception in European Extradition?, *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*, Vol. 13/3, s. 317–363, Koninklijke Brill NV, Niderlandy, 2005.

20 — Trzy przypadki, o których mowa w art. 3 decyzji ramowej, są następujące: po pierwsze, przestępstwo będące podstawą nakazu aresztowania jest objęte amnestią w państwie członkowskim wykonującym nakaz; po drugie, było ono przedmiotem prawomocnego wyroku w innym państwie członkowskim, który został wykonany lub nie może już być wykonany; po trzecie, osoba, której dotyczy nakaz, nie może zostać pociągnięta do odpowiedzialności karnej w państwie członkowskim wykonującym nakaz ze względu na jej wiek.

wykonania nakazu jest wymienione jako okoliczność, która może ewentualnie uzasadniać decyzję odmowną organu sądowego wykonującego nakaz, jeżeli organ ten uzna, że wykonanie kary w swoim państwie członkowskim jest konieczne, by ułatwić ponowną integrację osoby, której nakaz dotyczy. Ponadto prawodawca Unii Europejskiej przewidział we wspomnianym przepisie, że ta okoliczność uzasadniająca odmowę wykonania nakazu powinna mieć zastosowanie dokładnie na takich samych warunkach w odniesieniu do osób, które mają miejsce zamieszkania w państwie członkowskim wykonującym nakaz, co potwierdza tezę, że przynależność państwowa jako taka nie stanowi podstawy dla wspomnianej okoliczności uzasadniającej odmowę wykonania nakazu.

90. Odejście w decyzji ramowej od zasady nieprzeprowadzania ekstradycji własnych obywateli znajduje ponadto w razie potrzeby potwierdzenie w przepisach przejściowych przewidzianych w art. 33 decyzji ramowej w odniesieniu do Republiki Austrii, które upoważniają to państwo członkowskie do utrzymania zasady do czasu niezbędnego do zmiany konstytucji, lecz nie później niż do dnia 31 grudnia 2008 r.

91. Odejście od zasady jest w pełni logiczne z uwagi na zasadę leżącą u podstaw decyzji ramowej.

92. Jak wielokrotnie wskazano w motywach i artykułach decyzji ramowej, opiera się ona na zasadzie wzajemnego uznawania. Zgodnie z motywem 6 decyzji ramowej europejski nakaz aresztowania stanowi pierwszy konkretny środek w dziedzinie prawa karnego wprowadzający w życie zasadę wzajemnego uznawania, którą podczas

szczytu Rady Europejskiej, który odbył się w Tampere w dniach 15 i 16 października 1999 r., uznano za kamień węgielny współpracy sądowej.

93. Na mocy tej zasady decyzja podjęta przez organ sądowy zgodnie z prawem państwa, któremu podlega, jest w pełni i bezpośrednio skuteczna w całej Unii, co oznacza, że właściwe organy pozostałych państw członkowskich muszą wspierać jej wykonanie, tak jakby pochodziła od organu sądowego ich własnego państwa²¹. Zakres stosowania orzeczenia sądowego nie ogranicza się zatem do terytorium państwa członkowskiego wydania nakazu, lecz obejmuje obecnie całą Unię.

94. Z powyższego wynika, że jeżeli organ sądowy państwa członkowskiego zwraca się z wnioskiem o wydanie danej osoby albo na podstawie prawomocnego wyroku skazującego, albo w celu przeprowadzenia postępowania karnego, jego decyzja musi zostać uznana i wykonana automatycznie w każdym państwie członkowskim, a jedynymi okolicznościami uzasadniającymi odmowę wykonania są te wymienione w decyzji ramowej. Innymi słowy akceptując budowę europejskiej przestrzeni sądowej, a w szczególności system europejskiego nakazu aresztowania na podstawie zasady wzajemnego uznawania, państwa członkowskie zrezygnowały

21 — Zobacz w tym względzie komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego z dnia 26 lipca 2000 r. w sprawie wzajemnego uznawania prawomocnych orzeczeń w sprawach karnych [COM(2000) 495 wersja ostateczna, zwłaszcza s. 8].

z suwerennego prawa wyłączenia własnych obywateli z dochodzeń i kar organów sądowych pozostałych państw członkowskich.

95. Rezygnacja ta była możliwa, ponieważ jak wskazano w motywie 10 decyzji ramowej, „mechanizm europejskiego nakazu aresztowania opiera się na wysokim stopniu zaufania w stosunkach między państwami członkowskimi”.

96. Zaufanie to znajduje przede wszystkim wyraz w rezygnacji państw członkowskich z korzystania z prawa do ścigania, które zawiera się w zasadzie *ne bis in idem*, o której mowa w art. 54 konwencji wykonawczej do układu z Schengen²², na mocy którego osoba, której proces zakończył się wydaniem prawomocnego wyroku w jednym z państw członkowskich, nie może być ponownie ścigana w celu przeprowadzenia postępowania karnego za te same czyny w innym państwie członkowskim. Celem tej zasady jest uniknięcie sytuacji, w której dana osoba jest ścigana za te same czyny na terytorium kilku państw członkowskich w wyniku korzystania z prawa do swobodnego przemieszczania się.

97. Trybunał w wyroku z dnia 11 lutego 2003 r. w sprawach połączonych *Gözütok i Brügge*²³ podkreślił, że bez względu na

zasady wymierzania kary wspomniana zasada wiąże się bezwzględnie z tym, że między państwami członkowskimi istnieje wzajemne zaufanie do ich systemów sądownictwa karnego, a każde z nich akceptuje stosowanie prawa karnego obowiązującego w pozostałych państwach członkowskich, nawet jeżeli stosowanie prawa krajowego doprowadziłoby do innego rozstrzygnięcia²⁴.

98. Wspomniane zaufanie wynika z kilku czynników. Po pierwsze, państwa członkowskie dowiodły, tworząc Wspólnoty Europejskie lub do nich przystępując, że są państwami prawa szanującymi prawa podstawowe przewidziane w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r., a od dnia 7 grudnia 2000 r. w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej. Ponadto oprócz ratyfikacji tej konwencji i proklamacji karty wszystkie państwa podzielają wymagającą koncepcję państwa prawa, co stwierdziła Komisja w pkt 1 uzasadnienia swego wniosku dotyczącego decyzji ramowej²⁵.

99. Pomimo dotychczasowego braku szeroko zakrojonej harmonizacji mate-

22 — Konwencja z dnia 14 czerwca 1985 r. między rządami państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec i Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach (Dz.U. 2000, L 239, s. 19), podpisana w Schengen w dniu 19 czerwca 1990 r.

23 — Sprawy połączone C-187/01 i C-385/01, Rec. s. I-1345.

24 — Punkt 33.

25 — Zobacz przypis 14.

rialnego i procesowego prawa karnego w Unii Europejskiej²⁶ państwa członkowskie były w stanie przekonać się wzajemnie, że warunki ścigania i osądzania własnych obywateli w pozostałych państwach członkowskich uwzględniają poszanowanie praw tych obywateli i umożliwiają im odpowiednią obronę, pomimo trudności językowych i braku znajomości procedury.

100. Po drugie, zaufanie, które wszystkie państwa członkowskie i ich obywatele powinni mieć do wymiaru sprawiedliwości pozostałych państw członkowskich, jest logicznym i nieuniknionym rezultatem wprowadzenia wspólnego rynku i obywatelstwa europejskiego.

101. Na podstawie swobód przepływu ustanowionych traktatem WE każde państwo członkowskie ma obowiązek umożliwić obywatelom pozostałych państw członkowskich prowadzenie na ich terytorium działalności gospodarczej, na własny rachunek lub w charakterze pracownika najemnego, na tych samych warunkach, które stosują wobec własnych obywateli.

26 — Dotychczas przyjęto około dwudziestu decyzji ramowych. Harmonizacja objęła definicję i ściganie przestępstw transgranicznych, takich jak fałszowanie euro, nadużycia finansowe i fałszowanie środków płatniczych, pranie pieniędzy, terroryzm, handel ludźmi, ułatwanie nielegalnej imigracji, korupcja w sektorze prywatnym, wykorzystywanie seksualne dzieci, przemyt narkotyków i ataki na systemy informatyczne. Dotyczyła również środków działania i środków wykonawczych, w tym powołania wspólnych zespołów do spraw dochodzeń, wzajemnego uznawania nakazów konfiskaty, zabezpieczania mienia lub środków dowodowych albo też kar pieniężnych, a także statusu ofiar w ramach postępowania karnego. Unia przyjęła również decyzje ustanawiające organy takie jak Eurojust i europejską sieć punktów kontaktowych dotyczących osób odpowiedzialnych za ludobójstwo, zbrodnie przeciwko ludzkości i zbrodnie wojenne lub przewidujące działania takie jak wymiana informacji z rejestrów karnych, działania szkoleniowe i programy.

102. Wraz z utworzeniem obywatelstwa Unii nastąpiło przejście do kolejnego etapu, ponieważ każde państwo członkowskie ma również obowiązek przyjęcia na swoje terytorium obywateli pozostałych państw członkowskich, którzy chcą tam przebywać, jeżeli przez co najmniej pięć pierwszych lat posiadają odpowiednie środki i zabezpieczenie społeczne. Musi również pozwolić im na udział w wyborach lokalnych oraz w wyborach do Parlamentu Europejskiego. Ponadto musi objąć opieką swoich placówek dyplomatycznych lub konsularnych każdego obywatela Unii znajdującego się w kraju trzecim, jeżeli nie ma tam tego rodzaju placówek państwa członkowskiego, którego zainteresowany jest obywatelem.

103. Wprowadzenie jednolitego rynku i obywatelstwo Unii Europejskiej stopniowo doprowadziły zatem państwa członkowskie do konieczności traktowania obywateli pozostałych państw członkowskich jak własnych obywateli w coraz większym obszarze życia gospodarczego, społecznego i politycznego. Dzięki nim każdy obywatel może żyć lub pracować w dowolnie wybranym państwie członkowskim Unii, tak jak każdy obywatel tego państwa.

104. Wydawało się zatem, że nadszedł odpowiedni moment, aby dodać do tego systemu prawnego równe traktowanie przed wymiarem sprawiedliwości. Innymi słowy, skoro obywatel Unii korzysta obecnie w znacznej mierze z takich samych praw w każdym państwie członkowskim jak obywatele tego państwa, powinien również podlegać takim samym obowiązkom w dziedzinie prawa karnego, a jeżeli popełni przestępstwo — powinien być ścigany i zostać osądzony przed sądami tego państwa tak jak jego obywatele.

105. Ponadto należy podkreślić, że rezygnacja z zasady nieprzeprowadzania ekstradycji własnych obywateli, która została przewidziana w decyzji ramowej, nie pozbawia organu sądowego wykonującego nakaz wszelkich środków ochrony zainteresowanej osoby, jeżeli wyjątkowo okazałoby się, że wnioski o wydanie naruszałyby jej prawa podstawowe. Nie mamy zatem do czynienia ze ślepyim zaufaniem bez żadnej gwarancji dla państwa członkowskiego wykonania nakazu.

106. Chociaż ważność decyzji ramowej, podobnie jak każdego innego aktu prawa wtórnego, zależy od jej zgodności z prawami podstawowymi²⁷, a państwa członkowskie przy wykonywaniu jej, podobnie jak każdego innego aktu prawa wspólnotowego, mają również obowiązek respektować te prawa²⁸, Rada podjęła starania, aby sprecyzować w art. 1 ust. 3 decyzji ramowej, że obowiązek wydania, który z niej wynika, nie może naruszać praw podstawowych ani zasad zawartych w art. 6 UE.

107. Organ sądowy wykonujący nakaz może zatem w szczególnym przypadku i w drodze wyjątku odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania, jeżeli — jak wskazano w motywie 12 decyzji ramowej — istnieją „oparte o obiektywne przesłanki podstawy do przypuszczania, że wymieniony nakaz

aresztowania został wydany w celu ścigania lub ukarania osoby ze względu na jej płeć, rasę, religię, pochodzenie etniczne, obywatelstwo, język, poglądy polityczne lub orientację seksualną lub że jej sytuacja może ulec pogorszeniu z jednej z tych przyczyn”.

108. Ponadto należy również przypomnieć, że gdyby państwo członkowskie wydało przepisy karne o charakterze materialnym lub procesowym, które naruszają zasady zawarte w art. 6 UE, Rada może zawiesić wykonanie decyzji ramowej na podstawie art. 7 UE, jak wskazano w motywie 10 decyzji.

109. Ustanowienie tych różnych gwarancji w decyzji ramowej, która sama w sobie nie tworzy prawa, ponieważ wspomniane gwarancje należą już do wspólnotowego porządku prawnego, pokazuje, w jakim stopniu prawodawca Unii Europejskiej chciał, aby innowacje zawarte w tej decyzji ramowej w stosunku do tradycyjnego systemu ekstradycji, takie jak rezygnacja z zasady nieprzeprowadzania ekstradycji własnych obywateli, nie prowadziły do ograniczenia ochrony praw podstawowych.

110. Państwa członkowskie nie mogą zatem przyjmować w swoim prawie krajowym przepisów, które w taki czy inny sposób skutkowałyby ponownym wprowadzeniem wyjątku o charakterze systemowym na

27 — W wyroku z dnia 3 maja 2007 r. w sprawie C-303/05 *Advocaten voor de Wereld*, Zb.Orz. s. I-3633, Trybunał sprawdził zresztą w ramach odesłania prejudycjalnego w przedmiocie oceny ważności zgodność decyzji ramowej z zasadami zawartymi w art. 6 UE w odniesieniu do zniesienia przesłanki podwójnej odpowiedzialności karnej za 32 przestępstwa wymienione w art. 2 tej decyzji ramowej.

28 — Jako przykład utrwalonego orzecznictwa w tym zakresie zob. ww. wyrok w sprawie *Advocaten voor de Wereld*, pkt 45.

rzecz własnych obywateli, bez naruszenia skuteczności decyzji ramowej.

111. W świetle powyższych uwag proponuję Trybunałowi, aby orzekł, że art. 4 pkt 6 decyzji ramowej należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie istnieniu ustawodawstwa państwa członkowskiego, które wyklucza wykonanie europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu wykonania kary, jeżeli nakaz aresztowania dotyczy jednego z obywateli tego państwa, a ten nie wyraża zgody na swoje wydanie.

112. Przejdę teraz do analizy konsekwencji, które sąd krajowy powinien wyciągnąć z tej wykładni, jeżeli zostanie ona przyjęta przez Trybunał.

4. Konsekwencje zasad pierwszeństwa prawa wspólnotowego i wykładni zgodnej

113. Decyzje ramowe są aktami prawa wtórnego wprowadzonymi do europejskiego porządku prawnego traktatem amsterdamskim, w którym państwa członkowskie przypisały Unii cel ustanowiony traktatem z Maastricht, polegający na stworzeniu prawdziwej przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. W przeciwieństwie do aktów, które mogą zostać przyjęte na podstawie traktatu z Maastricht w ramach współpracy w zakresie wymiaru

sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, decyzje ramowe mają same w sobie rzeczywisty skutek wiążący, ponieważ zgodnie z art. 34 ust. 2 lit. b) UE „wiążą państwa członkowskie w odniesieniu do rezultatu, który ma być osiągnięty, pozostawiają jednak organom krajowym swobodę wyboru formy i środków”.

114. Dając zatem Radzie prawo do przyjmowania tego rodzaju wiążących aktów, których definicja jest prawie identyczna z definicją dyrektyw przyjmowanych w ramach Wspólnoty Europejskiej, państwa członkowskie bezsprzecznie zaakceptowały przekazanie Unii Europejskiej części swoich kompetencji w sprawach karnych, w zakresie niezbędnym do osiągnięcia celów wyznaczonych w tytule VI traktatu UE i w poszanowaniu zasady pomocniczości.

115. Powody, dla których Trybunał orzekł w wyroku z dnia 15 lipca 1964 r. w sprawie *Costa*²⁹, że państwa członkowskie, po wyrażeniu dobrowolnej zgody na przekazanie swoich kompetencji Wspólnocie, nie mogą przeciwstawić wiążącemu aktowi wspólnotowemu tekstu z wewnętrznego porządku prawnego bez względu na jego charakter, odnoszą się również do decyzji ramowej. Decyzja ramowa, jak każdy wiążący akt prawa wspólnotowego, powinna mieć pierwszeństwo przed każdym przepisem prawa

²⁹ — Sprawa 6/64, Rec. s. 1141, 1161.

krajowego, bez względu na jego charakter. Dotyczy to nawet przepisu o charakterze konstytucyjnym lub przepisu ustawy zasadniczej³⁰.

116. Bezspornie rozwiązania przewidziane w traktacie UE, aby zapewnić to pierwszeństwo prawa wspólnotowego w sytuacji, gdy decyzja ramowa jest sprzeczna z przepisem prawa krajowego, mają mniejszy zakres niż te, które istnieją w traktacie WE.

117. Po pierwsze, w przeciwieństwie do traktatu WE traktat UE nie daje Komisji możliwości wnoszenia skargi o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego. Zgodnie z art. 35 ust. 7 UE niestosowanie lub nieprawidłowe stosowanie decyzji ramowej przez państwo członkowskie może prowadzić jedynie do sporu między państwami członkowskimi, który należy przedłożyć Radzie i który może zostać przekazany do rozpoznania przez Trybunał, jeżeli nie zostanie rozstrzygnięty w terminie sześciu miesięcy.

118. Po drugie, przepisy decyzji ramowej, które nie zostały transponowane lub zostały transponowane nieprawidłowo, nie mogą być stosowane bezpośrednio przez sąd krajowy. Zgodnie z art. 34 ust. 2 lit. b) UE

decyzje ramowe nie mogą być bezpośrednio skuteczne.

119. Sąd krajowy nie jest jednak pozbawiony wszelkich środków działania, aby dać przewagę ich treści i zapewnić ich pierwszeństwo. W wyroku z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie Pupino³¹ Trybunał orzekł, że sąd krajowy, który musi rozstrzygnąć kwestię kolizji między decyzją ramową a przepisem prawa krajowego, jest związany zasadą wykładni zgodnej. Zasada ta zakłada, że aby osiągnąć rezultat zamierzony przez decyzję ramową i przez to zastosować się do art. 34 ust. 2 lit. b) UE, dokonujący wykładni sąd krajowy, stosując prawo krajowe, ma obowiązek dokonać wykładni tego prawa, na ile to tylko możliwe, w świetle brzmienia i celów tej decyzji ramowej³².

120. Jedynym ograniczeniem tej zasady jest sytuacja, gdy prawo krajowe nie może być stosowane w taki sposób, gdyż byłoby to sprzeczne z prawem³³.

121. W niniejszej sprawie sytuacja obywateli innych państw członkowskich, takich jak S. Kozłowski, w prawie niemieckim jest specjalnie regulowana § 83b ust. 2 lit. b) IRG, którego zgodność z decyzją ramową nie wydaje się możliwa do zakwestionowania.

30 — Zobacz podobnie wyrok z dnia 11 stycznia 2000 r. w sprawie C-285/98 Kreil, Rec. s. I-69, pkt 32, w kwestii niezgodności art. 12a ustawy zasadniczej Republiki Federalnej Niemiec, w zakresie w jakim określa on przesłanki dostępu kobiet do służby wojskowej, z przepisami dyrektywy Rady 76/207/EWG z dnia 9 lutego 1976 r. w sprawie wprowadzenia w życie zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn w zakresie dostępu do zatrudnienia, kształcenia i awansu zawodowego oraz warunków pracy (Dz.U. L 39, s. 40).

31 — Sprawa C-105/03, Rec. s. I-5285.

32 — Punkt 43.

33 — Wyżej wymieniony wyrok w sprawie Pupino, pkt 47.

122. Przypomnijmy, artykuł ten stanowi, że można odmówić ekstradycji obcokrajowca, który ma zwyczajowe miejsce zamieszkania na terytorium Niemiec, jeżeli w przypadku ekstradycji w celu wykonania kary osoba ta nie wyrazi na nią zgody, a jej prawnie chronione interesy przemawiają za wykonaniem kary w Niemczech. Wydaje się, że wyrażenie „prawnie chroniony interes przemawiający za” można stosować zgodnie z celem leżącym u podstaw okoliczności uzasadniającej odmowę wykonania nakazu, przewidzianej w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej.

123. Natomiast w zakresie w jakim § 80 ust. 3 IRG nie jest zgodny — w mojej opinii — z decyzją ramową lub dotyczy wyłącznie obywateli niemieckich, uważam, że zgodnie z zasadą wykładni zgodnej sąd krajowy nie musi jej uwzględniać, powinien natomiast zastosować § 83b ust. 2 lit. b) IRG. Innymi słowy zasada niedyskryminacji, która powinna prowadzić do objęcia obywateli pozostałych państw członkowskich zakresem stosowania przepisów przewidzianych w § 80 ust. 3 IRG w odniesieniu do obywateli niemieckich, w szczególności mając na uwadze fakt, że w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej obywatele danego państwa i osoby mające w nim miejsce zamieszkania są traktowane dokładnie w ten sam sposób, nie musi być stosowana, ponieważ § 80 ust. 3 jest sprzeczny z decyzją ramową, która jest nadrzędna w stosunku do wszystkich przepisów prawa krajowego.

124. To rozwiązanie nie wykracza poza granice obowiązku wykładni zgodnej, ponieważ nie skłania sądu krajowego do dokonania wykładni własnego prawa krajowego

wbrew prawu. Sytuacja w niniejszej sprawie różni się w tej kwestii od tej, z którą Trybunał spotkał się w zakończonej wyrokiem z dnia 5 października 2004 r. sprawie Pfeiffer i in.³⁴. W tamtej sprawie przepis prawa krajowego, który regulował w sposób szczególnie sytuację skarżących w sporze przed sądem krajowym, był sprzeczny z prawem wspólnotowym i powstawało pytanie, czy zasada wykładni zgodnej mogła zobowiązywać sąd krajowy do wykluczenia tego przepisu na rzecz bardziej ogólnej zasady prawa krajowego.

125. W niniejszej sprawie chodzi po prostu o stosowanie wobec S. Kozłowskiego przepisów prawa krajowego mających zastosowanie do jego sytuacji zgodnie z celem decyzji ramowej.

126. Proponuję zatem, aby Trybunał uzupełnił odpowiedź na drugie pytanie prejudycjalne wzmianką, że w sporze przed sądem krajowym sąd ten powinien stosować wobec S. Kozłowskiego przepisy prawa krajowego mające zastosowanie do obywateli pozostałych państw członkowskich zgodnie z celem decyzji ramowej. Zasada wykładni zgodnej stoi na przeszkodzie temu, by okoliczność uzasadniająca odmowę wykonania nakazu przewidziana w prawie krajowym wobec obywateli niemieckich, którzy nie wyrażają zgody na swe przekazanie, była na podstawie zasady niedyskryminacji stosowana również wobec obywateli pozostałych państw członkowskich.

34 — Sprawy połączone od C-397/01 do C-403/01, Rec. s. I-8835.

B — *Pojęcie „osoby mającej miejsce zamieszkania” w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej*

127. W pytaniu pierwszym sąd krajowy zwraca się do Trybunału o rozstrzygnięcie kwestii, czy art. 4 pkt 6 decyzji ramowej należy interpretować w ten sposób, że przyjęciu, że dana osoba przebywa lub ma miejsce zamieszkania w państwie członkowskim wykonania nakazu stoi na przeszkodzie okoliczność, że osoba, której to dotyczy:

- nie przebywa tam nieprzerwanie;
- przebywa tam z naruszeniem przepisów prawa wjazdu i pobytu obowiązujących w tym państwie;
- popełnia tam przestępstwa w sposób zawodowy,
- przebywa tam w zakładzie karnym w celu odbycia kary pozbawienia wolności.

128. W tym pytaniu sąd krajowy zwraca się zasadniczo do Trybunału o sprecyzowanie, co oznaczają pojęcia „przebywania” i „miejsca zamieszkania” w państwie członkowskim wykonującym nakaz, o których

mowa w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej, oraz czy okoliczności wymienione w pytaniu lub jedna z nich mogą być decydujące lub istotne dla ustalenia, czy chodzi o „przebywanie” czy też „miejsce zamieszkania”.

129. Sąd krajowy skierował te pytania do Trybunału, ponieważ żadne z dwóch wspomnianych pojęć nie zostało zdefiniowane w decyzji ramowej. Nie odsyła ona również do innych aktów prawa wspólnotowego odnoszących się do pojęcia przebywania lub miejsca zamieszkania ani do prawa państw członkowskich, aby ustalić ich treść.

130. Rządy czeski i niderlandzki utrzymują, że definicję tych pojęć należy pozostawić uznaniu każdego państwa członkowskiego. Nie podzielam tej opinii.

131. Decyzja ramowa ma na celu wprowadzenie systemu obligatoryjnego wydawania osób między organami sądowymi państw członkowskich, wobec którego organ sądowy wykonujący nakaz może wyrazić sprzeciw tylko na podstawie okoliczności uzasadniającej odmowę wykonania nakazu wyraźnie przewidzianej w decyzji ramowej. Skuteczne stosowanie decyzji ramowej wymaga w mojej opinii jednolitej definicji we wszystkich państwach członkowskich okoliczności uzasadniającej odmowę wykonania, o której mowa w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej.

132. Niektóre państwa członkowskie oraz Komisja utrzymywały również, że transpozycję okoliczności uzasadniającej odmowę wykonania nakazu przewidzianej w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej do prawa krajowego należy pozostawić uznaniu każdego państwa członkowskiego. W opinii tych podmiotów wspomniany przepis należy rozumieć w ten sposób, że decyzję o możliwości powołania się organów sądowych na tę okoliczność uzasadniającą odmowę wykonania nakazu pozostawia państwu członkowskiemu.

133. Nie zgadzam się również z taką wykładnią. Jak wskazałem powyżej, okoliczność uzasadniająca odmowę wykonania nakazu, o której mowa w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej, ma na celu ułatwienie ponownej integracji skazanego. Skoro taka osoba, jeżeli jest obywatelem Unii, ma prawo do przemieszczania się i pobytu we wszystkich państwach członkowskich, sukces jej ponownej integracji nie dotyczy wyłącznie państwa członkowskiego wykonującego nakaz, lecz również wszystkich pozostałych państw członkowskich i osób, które w nich żyją.

134. Podobną analizę można przeprowadzić, jeżeli chodzi o obywateli krajów trzecich. Ze względu na zniesienie granic wewnętrznych w strefie Schengen osoby te mogą swobodnie przemieszczać się w tej strefie. Mogą również przemieszczać się i przebywać w całej Unii w charakterze członków rodziny obywatela państwa członkowskiego.

135. Z powyższego wynika, że otwarcie granic nałożyło na państwa członkowskie solidarną odpowiedzialność za zwalczanie przestępczości. Dlatego też utworzenie europejskiego obszaru karnego stanowi warunek konieczny, aby swobodne przemieszczanie się nie odbywało się kosztem bezpieczeństwa publicznego.

136. Dlatego też w mojej opinii każde państwo członkowskie powinno koniecznie dokonać transpozycji art. 4 pkt 6 decyzji ramowej do prawa krajowego, aby europejski nakaz aresztowania nie był stosowany kosztem ponownej integracji skazanego, a w związku z tym prawnie uzasadnionego interesu wszystkich państw członkowskich w zapobieganiu przestępczości, który ma chronić okoliczność uzasadniająca odmowę wykonania nakazu.

137. Jeżeli chodzi o znaczenie pojęć „przebywania” lub „miejsca zamieszkania” w państwie członkowskim wykonania nakazu, uważam, jak rządy austriacki, polski i fiński, a także Komisja, że należy je interpretować w sposób autonomiczny w świetle celu art. 4 pkt 6 decyzji ramowej, a także systemu i celów tej decyzji.

138. Definicje pojęcia miejsca zamieszkania w innych aktach wspólnotowych zostały sporządzone specjalnie pod kątem systemu i celów tych aktów, które nie odpowiadają systemowi i celom decyzji ramowej. Jako takie nie mogą zostać zatem wykorzystane do wykładni pojęcia miejsca zamieszkania zawartego w tej decyzji ramowej. Można je

jednak uwzględnić w tym celu³⁵, podobnie jak rezolucję (72)1 Komitetu Ministrów Rady Europy z dnia 18 stycznia 1972 r. w sprawie ujednoczenia pojęć prawnych „domicylu” i „miejsca zamieszkania” (on the standardisation of the legal concepts of „domicile” and of „residence”), do której odnosi się sąd krajowy³⁶.

139. Z celu decyzji ramowej wnioskuję, że okoliczność uzasadniająca odmowę wykonania nakazu, o której mowa w art. 4 pkt 6, musi być przedmiotem ścisłej definicji. Okoliczność ta pozwala na istocie na zastosowanie odstępstwa od obligatoryjnego charakteru wydania przewidzianego w art. 1 ust. 2

35 — W dziedzinie zabezpieczenia społecznego miejsce zamieszkania pracownika służące do ustalenia mających zastosowanie przepisów w dziedzinie zasiłku dla bezrobotnych jest powiązane z miejscem, w którym znajduje się główny ośrodek interesów pracownika. W tym względzie należy uwzględnić sytuację rodzinną pracownika, a także powody, które skłoniły go do przeniesienia się i charakter wykonywanej pracy (wyrok z dnia 11 listopada 2004 r. w sprawie C-372/02 Adanez-Vega, Zb.Orz. s. I-10761, pkt 37). W dziedzinie zwolnień podatkowych mających zastosowanie we Wspólnocie w związku z czasowym przywozem niektórych środków transportu miejsce zamieszkania odpowiada stałemu ośrodkowi interesów danej osoby, przy czym miejsce to należy ustalić za pomocą wszystkich kryteriów określonych we wszystkich mających zastosowanie przepisach prawa wspólnotowego i wszystkich mających znaczenie okoliczności faktycznych (wyrok z dnia 26 kwietnia 2007 r. w sprawie C-392/05 Alevizos, Zb.Orz. s. I-3505, pkt 54, 55). W regulaminie pracowniczym urzędników Wspólnot zwykle miejsce zamieszkanie urzędnika przed jego wstąpieniem do służby, które stanowi kryterium decydujące o przyznaniu dodatku zagranicznego, jest określane jako miejsce, które zainteresowany wskazał jako stały lub główny ośrodek jego interesów z zamiarem nadania mu trwałego charakteru (wyrok z dnia 15 września 1994 r. w sprawie C-452/93 P Magdalena Fernández przeciwko Komisji, Rec. s. I-4295, pkt 22).

36 — Zgodnie z tą rezolucją pojęcie domicylu obejmuje pojęcie prawne. Wskazuje ono na związek prawny między osobą a krajem wynikający z woli tej osoby, aby ustanowić w nim ośrodek swoich interesów osobistych, społecznych i ekonomicznych. Pojęcie miejsca zamieszkania jest natomiast ustalane wyłącznie za pomocą kryteriów faktycznych. Nie zależy ono od pozwolenia na zamieszkanie. Wynika z faktu, że dana osoba mieszka w określonym kraju przez pewien okres, który nie musi być ciągły. Aby ustalić, czy chodzi o zwykłe miejsce zamieszkania, należy uwzględnić długość i ciągłość zamieszkania, a także inne fakty o charakterze osobistym lub zawodowym, które wskazują na trwały związek między daną osobą a jej miejscem zamieszkania.

decyzji ramowej. Chodzi zatem o odstępstwo od zasady.

140. Krótki termin na podjęcie decyzji organu sądowego o wykonaniu europejskiego nakazu aresztowania także jest elementem przemawiającym za słusnością tej analizy.

141. Jak wskazałem również powyżej, okoliczność leżąca u podstaw art. 4 pkt 6 decyzji ramowej ma na celu ułatwienie ponownej integracji osoby, której dotyczy europejski nakaz aresztowania. Definicje pojęć „przebywania” i „miejsca zamieszkania” znajdujących się w tym przepisie należy zatem ustalić w świetle tego celu i w ścisłym znaczeniu wynikającym z celu decyzji ramowej.

142. Miejsce przebywania lub miejsce zamieszkania osoby, która musi odbyć karę pozbawienia wolności lub poddać się środkowi zabezpieczającemu, ma znaczenie dla ponownej integracji, ponieważ ponowna integracja ma umożliwić tej osobie odnalezienie miejsca w społeczeństwie, to jest w środowisku rodzinnym, społecznym i zawodowym, w którym żyła przed wykonaniem wyroku skazującego i do którego prawdopodobnie wróci po odbyciu kary.

143. W zaleceniach dotyczących zasad penitencjarnych państwa będące członkami Rady Europy wyraziły wolę, aby kara pozbawienia wolności odbywała się w miarę możliwości w warunkach umożliwiających osobie przebywającej w zakładzie karnym utrzymywanie i wzmocnienie więzi z rodziną. Pobyt w zakładzie karnym nie może również dawać takiej osobie poczucia wykluczenia ze społeczeństwa, musi natomiast ułatwiać uzyskanie lub ponowne podjęcie pracy po odbyciu kary dzięki programowi przygotowującemu do wyjścia na wolność wdrażanemu przez zakład karny lub do kontrolowanego warunkowego zwolnienia³⁷.

144. Wdrożenie tych zaleceń wymaga w konsekwencji, aby więzi osadzonego w zakładzie karnym z rodziną oraz ze środowiskiem społecznym i zawodowym zostały zerwane w jak najmniejszym stopniu w wyniku wykonania kary lub środka zabezpieczającego.

145. Z powyższych rozważań można wyciągnąć następujące wnioski służące zdefiniowaniu treści pojęć „przebywania” i „miejsca zamieszkania”, o których mowa w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej.

146. Po pierwsze, w mojej opinii te dwa pojęcia nie różnią się znaczeniem, co potwierdza fakt, że art. 5 pkt 3 decyzji ramowej odnosi się wyłącznie do miejsca zamieszkania. Po drugie, dotyczą one

sytuacji, w której osoba objęta europejskim nakazem aresztowania zbudowała takie więzi w państwie członkowskim wykonania nakazu, że organ sądowy tego państwa członkowskiego może wyciągnąć wniosek, iż aby kara mogła ułatwiać ponowną integrację, powinna zostać przez tę osobę odbyta w tym państwie członkowskim. Pojęcie miejsca zamieszkania zgodnie z art. 4 pkt 6 decyzji ramowej należy zatem rozumieć jako miejsce, w którym znajduje się ośrodek głównych interesów danej osoby.

147. Moim zdaniem pojęcie to odpowiada zatem sytuacji faktycznej wynikającej z szeregu kryteriów, spośród których największe znaczenie — zgodnie z propozycją rządów austriackiego, polskiego i fińskiego, a także Komisji — mają więzi rodzinne i społeczne, używanie języka, dysponowanie mieszkaniem, zatrudnienie i długość pobytu w danym państwie, a także wyrażona przez zainteresowanego wola pozostania w tym państwie po zakończeniu kary.

148. Wykaz kryteriów nie powinien być zamknięty, z uwagi na to, że moim zdaniem aby powołać się na okoliczność uzasadniającą odmowę wykonania nakazu przewidzianą w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej, organ sądowy wykonujący nakaz powinien dokonać oceny szczególnej sytuacji zainteresowanego.

149. Z powyższej analizy można wyciągnąć następujące wnioski w przedmiocie okoliczności wymienionych przez sąd krajowy.

37 — Zalecenia nr R (87) 3, pkt 65 lit. c), pkt 78.1 i 88, a także nr Rec(2006)2, pkt 24, 103 i 107.

150. Po pierwsze, fakt, że osoba, której dotyczy nakaz, nie przebywała nieprzerwanie w państwie członkowskim wykonującym nakaz, nie podważa więzi tej osoby z tym państwem członkowskim. Jej wyjazd zagranicę na wakacje albo w celu wykonywania swojej działalności zawodowej nie oznacza przeniesienia ośrodka jej głównych interesów.

151. Zatem fakt, że w niniejszej sprawie S. Kozłowski opuścił Niemcy w czerwcu 2005 r., a następnie podczas świąt Bożego Narodzenia tego samego roku, a także w lutym i w marcu 2006 r., nie dowodzi, że ośrodek głównych interesów zainteresowanego znajdował się poza tym państwem członkowskim.

152. Po drugie, jeżeli chodzi o okoliczność, że osoba, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, przebywa na mocy wyroku skazującego w zakładzie karnym w państwie członkowskim wykonania nakazu, to nie stanowi ona kryterium mającego znaczenie ani dla ustalenia, czy ma ona miejsce zamieszkania w tym państwie członkowskim, ani dla odrzucenia takiego założenia.

153. Jak wskazałem powyżej, pojęcie „miejsca zamieszkania” w rozumieniu art. 4 pkt 6 decyzji ramowej należy rozumieć jako miejsce, w którym znajduje się ośrodek głównych interesów osoby objętej europejskim nakazem aresztowania i do którego ma zamiar wrócić po odbyciu kary. Kryteria

pozwalające ustalić takie miejsce służą ocenie znaczenia więzi, jakie taka osoba zbudowała ze społeczeństwem państwa członkowskiego wykonującego nakaz.

154. Pojęcie „miejsca zamieszkania” w rozumieniu art. 4 pkt 6 decyzji ramowej wynika zatem z woli zainteresowanej osoby i w sposób konieczny oznacza miejsce, w którym korzysta lub może korzystać ze swoich praw.

155. Miejsce, w którym osoba objęta europejskim nakazem aresztowania odbywa karę pozbawienia wolności jest w tym względzie pozbawione znaczenia, ponieważ miejsce to nie zostało przez nią wybrane, ale wynika ono z decyzji podjętej przez organy sądowe, a wspomniana osoba jest w nim pozbawiona możliwości korzystania ze znacznej części swoich praw.

156. Sąd krajowy skierował również do Trybunału pytanie, czy fakt, że osoba objęta europejskim nakazem aresztowania przebywa w państwie członkowskim wykonania nakazu z naruszeniem przepisów o prawie wjazdu i pobytu obcokrajowców obowiązujących w tym państwie, oraz okoliczność, że popełnia tam przestępstwa w sposób zawodowy, wyklucza możliwość stwierdzenia, że ma ona tam miejsce zamieszkania. Sąd krajowy dąży również do ustalenia, czy fakt, że wspomniana osoba popełnia przestępstwa w sposób zawodowy, wyklucza sam w sobie stwierdzenie istnienia tam miejsca zwyczajowego pobytu.

157. Sąd krajowy uzasadnił swoje pytania faktem, że legalność pobytu S. Kozłowskiego w Niemczech powyżej trzech miesięcy wydaje się niepewna w świetle ustawodawstwa krajowego, ponieważ nie wykonywał on tam żadnej działalności i zapewniał sobie środki utrzymania głównie dzięki popełnianym przestępstwom.

158. Jak podnosi rząd niderlandzki, wykonanie kary w państwie członkowskim wykonania nakazu wiąże się z założeniem, że zainteresowany może faktycznie przebywać w tym państwie członkowskim po odbyciu kary. W ten sposób można osiągnąć cel ponownej integracji, który jest realizowany za pomocą art. 4 pkt 6 decyzji ramowej.

159. Z powyższego wynika, że jeżeli organ sądowy wykonujący nakaz stwierdzi, że zainteresowany nie ma prawa przebywać w państwie członkowskim wykonującym nakaz po odbyciu kary, powołując się na okoliczność uzasadniającą odmowę wykonania nakazu, o której mowa w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej, wydaje się być bezprzedmiotowe.

160. Jednakże ocena zdolności danej osoby do pozostania w państwie członkowskim wykonującym nakaz po odbyciu kary, w świetle faktu, że nie ma tam miejsca zamieszkania zgodnie z krajowymi przepisami prawa wjazdu i pobytu obywateli oraz że popełniała tam przestępstwa w sposób zawodowy, musi zostać przeprowadzona przez organ sądowy wykonujący nakaz zgodnie z wymogami prawa wspólnotowego i w poszanowaniu praw podstawowych.

161. Sytuacja jest zatem różna w zależności od tego, czy dana osoba jest obywatelem Unii, czy też obywatelem kraju trzeciego.

162. Na obecnym etapie rozwoju prawa wspólnotowego warunki wjazdu obywateli krajów trzecich do państw członkowskich Unii i pobytu w tych państwach nadal w znacznej mierze wchodzi w zakres kompetencji państw członkowskich. Zasadniczo prawo wspólnotowe obejmuje sytuację tych obywateli tylko wtedy, gdy są członkami rodziny obywatela Unii lub obywatelami państwa, z którym Wspólnota zawarła umowę, albo też są objęci zakresem stosowania dyrektywy w sprawie prawa łączenia rodzin³⁸ lub dyrektywy dotyczącej statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi³⁹.

163. W konsekwencji jeżeli — na mocy ustawodawstwa państwa członkowskiego wykonania nakazu — fakt, że obywatel kraju trzeciego przebywa w nim nielegalnie i popełnia tam przestępstwa w sposób zawodowy, nie daje mu prawa do pobytu w tym państwie po upływie kary, z zastrzeżeniem poszanowania praw zagwarantowanych w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, nie można go uznać za osobę mającą miejsce zamieszkania w tym państwie w rozumieniu art. 4 pkt 6 decyzji ramowej.

38 — Dyrektywa Rady 2003/86/WE z dnia 22 września 2003 r. (Dz.U. L 251, s. 12).

39 — Dyrektywa Rady 2003/109/WE z dnia 25 listopada 2003 r. (Dz.U. 2004, L 16, s. 44).

164. Sytuacja jest natomiast inna, gdy osoba, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, jest, tak jak S. Kozłowski, obywatelem Unii.

165. Jak wskazuje Komisja i zgodnie z motywem 11 dyrektywy 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁴⁰, podstawowe i osobiste prawo do pobytu w innym państwie członkowskim jest przyznawane bezpośrednio obywatelom Unii na mocy traktatu i nie jest uzależnione od przeprowadzenia procedur administracyjnych w przyjmującym państwie członkowskim.

166. Niewątpliwie prawo to nie jest bezwarunkowe. Przez pięć pierwszych lat podlega warunkowi posiadania przez zainteresowaną osobę dostatecznych środków i ubezpieczenia zdrowotnego, aby nie była obciążeniem dla systemu pomocy społecznej przyjmującego państwa członkowskiego. Jednak brak stałych środków nie może prowadzić automatycznie do wydalenia.

167. Zgodnie z motywem 16 dyrektywy 2004/38 wydalenie może zostać zastosowane tylko wtedy, gdy dana osoba staje się nieracjonalnym obciążeniem dla systemu pomocy społecznej przyjmującego państwa

członkowskiego. W tym względzie państwo to musi zbadać, czy w danym przypadku chodzi o trudności tymczasowe, i musi uwzględnić długość pobytu, sytuację osobistą i kwotę przyznanej pomocy.

168. Stąd sam fakt, że S. Kozłowski nie posiada stałych dochodów i wszedł w konflikt z niemieckim prawem pobytu i wjazdu obcokrajowców, nie dowodzi, że nie może legalnie przebywać w państwie członkowskim wykonującym nakaz po odbyciu kary pozbawienia wolności. Fakt ten sam w sobie nie wyklucza, by zainteresowany mógł być uważany za osobę mającą miejsce zamieszkania w tym państwie, skoro nie podjęto decyzji o wydaleniu go zgodnie z prawem wspólnotowym⁴¹.

169. Podobnie jeżeli w wyniku popełnienia przestępstwa w państwie członkowskim obywatel Unii może zostać pozbawiony prawa pobytu w tym państwie, takie pozbawienie prawa może wynikać tylko z decyzji

40 — Dyrektywa z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniająca rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylająca dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG (Dz.U. L 158, s. 77).

41 — Wydaje mi się, że powyższą odpowiedź można odnieść do sprawy C-123/08 Wolzenburg, w toku. D. Wolzenburg jest obywatelem niemieckim, który mieszka w Niderlandach od czerwca 2005 r. Ma w tym państwie członkowskim mieszkanie, w którym mieszka z będącą w ciąży żoną. Pracował tam do 2007 r. Jest objęty europejskim nakazem aresztowania wydanym przez Staatsanwaltschaft Aachen (Niemcy). Niderlandzki sąd krajowy wskazuje, że zgodnie z prawem niderlandzkim okoliczność uzasadniająca odmowę wykonania nakazu, o której mowa w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej, nie może zostać zastosowana w sprawie D. Wolzenburga, ponieważ prawo niderlandzkie transponujące ten przepis zastrzega ją dla osób, które posiadają pozwolenie na pobyt na czas nieokreślony. Uważam, że tego rodzaju ograniczenie nie jest zgodne z decyzją ramową. Również w tym wypadku ustalenie „miejsca zamieszkania” w rozumieniu art. 4 pkt 6 decyzji ramowej nie zależy od posiadania dokumentu zezwalającego na długoterminowy pobyt, ponieważ prawo zainteresowanego, który jest obywatelem Unii, do pobytu w Niderlandach wynika bezpośrednio z prawa wspólnotowego.

o wydaleniu wydanej zgodnie z bardzo restrykcyjnymi przesłankami przewidzianymi w art. 27–33 dyrektywy 2004/38.

zawodowy, wyklucza stwierdzenie, że ma on tam „miejsce zamieszkania” w rozumieniu art. 4 pkt 6 decyzji ramowej tylko wtedy, gdy został wydany zgodnie z prawem wspólnotowym.

170. Należy przypomnieć, że taka decyzja może zostać podjęta tylko w okolicznościach wyjątkowych, jeżeli zachowanie zainteresowanego stanowi rzeczywiste, aktualne i dostatecznie poważne zagrożenie jednego z podstawowych interesów społecznych. Ponadto przed wydaniem decyzji o wydaleniu z powodów związanych z porządkiem publicznym lub bezpieczeństwem publicznym, państwo członkowskie musi uwzględnić w szczególności długość pobytu zainteresowanego na swoim terytorium, jego wiek, stan zdrowia, sytuację rodzinną, integrację społeczną i kulturową w przyjmującym państwie członkowskim i siłę więzi łączących go z krajem pochodzenia.

173. W świetle powyższych rozważań proponuję, aby na pierwsze pytanie prejudycjalne Trybunał odpowiedział w ten sposób, że osoba przebywa lub ma miejsce zamieszkania w państwie członkowskim wykonania nakazu w rozumieniu art. 4 pkt 6 decyzji ramowej, jeżeli znajduje się tam ośrodek jej głównych interesów, w wyniku czego wykonanie kary w tym państwie wydaje się konieczne, aby ułatwić jej ponowną integrację. Aby ocenić, czy ta przesłanka została spełniona, organ sądowy wykonujący nakaz powinien zbadać wszystkie istotne okoliczności faktyczne charakteryzujące indywidualną sytuację osoby, której nakaz dotyczy.

171. Z powyższego wynika, że okoliczność, iż obywatel Unii popełniał przestępstwa w sposób zawodowy na terytorium państwa członkowskiego wykonania nakazu, nie wyklucza sama w sobie, że może on mieć tam „miejsce zamieszkania” w rozumieniu art. 4 pkt 6 decyzji ramowej. Taka okoliczność nie dowodzi bowiem, że ośrodek głównych interesów takiej osoby znajduje się poza tym państwem członkowskim.

174. Z kolei okoliczności, że osoba, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, nie przebywała nieprzerwanie w państwie członkowskim wykonania nakazu i że znajduje się tam w zakładzie karnym, nie stanowią kryteriów decydujących lub istotnych dla oceny, czy osoba ta przebywa lub też ma miejsce zamieszkania w tym państwie w rozumieniu art. 4 pkt 6 decyzji ramowej. Wreszcie okoliczności, że osoba objęta nakazem przebywa w państwie członkowskim wykonania nakazu z naruszeniem przepisów prawa wjazdu i pobytu obywateli obowiązkujących w tym państwie oraz że popełnia tam przestępstwa w sposób zawodowy, stoją na przeszkodzie uznaniu, że taka osoba — o ile jest obywatelem Unii — przebywa lub ma miejsce zamieszkania w tym państwie tylko wtedy, gdy wydano wobec niej decyzję o wydaleniu zgodnie z prawem wspólnotowym.

172. Z powyższego wynika również, iż fakt, że taki obywatel przebywa w państwie członkowskim wykonania nakazu z naruszeniem przepisów prawa wjazdu i pobytu obywateli obowiązkujących w tym państwie i że popełnia tam przestępstwa w sposób

V — Wnioski

175. Mając na uwadze powyższe rozważania proponuję, aby Trybunał udzielił następujących odpowiedzi na pytania prejudycjalne zadane przez Oberlandesgericht Stuttgart:

- 1) Artykuł 4 pkt 6 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi należy interpretować w taki sposób, że stoi on na przeszkodzie istnieniu ustawodawstwa państwa członkowskiego, które wyklucza wykonanie europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu wykonania kary, jeżeli nakaz aresztowania dotyczy jednego z jego obywateli, a ten nie wyraża zgody na przekazanie.

W sprawie przed sądem krajowym sąd ten powinien stosować wobec S. Kozłowskiego przepisy prawa krajowego mające zastosowanie do obywateli pozostałych państw członkowskich zgodnie z celem decyzji ramowej 2002/584. Zasada wykładni zgodnej stoi na przeszkodzie temu, by okoliczność uzasadniająca odmowę wykonania nakazu przewidziana w prawie krajowym wobec obywateli niemieckich, którzy nie wyrażają zgody na swe przekazanie, była na podstawie zasady niedyskryminacji stosowana również wobec obywateli pozostałych państw członkowskich.

- 2) W rozumieniu art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 osoba przebywa lub ma miejsce zamieszkania w państwie członkowskim wykonania nakazu, jeżeli znajduje się w nim ośrodek jej głównych interesów, w wyniku czego wykonanie kary w tym państwie wydaje się konieczne, aby ułatwić ponowną integrację tej osoby.

Aby ocenić, czy ta przesłanka została spełniona, organ sądowy państwa członkowskiego wykonującego nakaz musi zbadać wszystkie istotne okoliczności faktyczne charakteryzujące indywidualną sytuację osoby, której dotyczy nakaz.

Okoliczności, że osoba, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, nie przebywała nieprzerwanie w państwie członkowskim wykonującym nakaz oraz że znajduje się tam w zakładzie karnym, nie stanowią kryteriów decydujących lub istotnych przy dokonywaniu oceny, czy osoba ta przebywa lub też ma miejsce zamieszkania w tym państwie w rozumieniu art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584.

Okoliczności, że osoba objęta nakazem przebywa w państwie członkowskim wykonania nakazu z naruszeniem przepisów prawa wjazdu i pobytu obcokrajowców obowiązujących w tym państwie oraz że popełnia tam przestępstwa w sposób zawodowy, stoją na przeszkodzie uznaniu, że taka osoba — o ile jest obywatelem Unii — przebywa lub ma miejsce zamieszkania w tym państwie tylko wtedy, gdy wydano wobec niej decyzję o wydaleniu zgodnie z prawem wspólnotowy.